

LÄNSI-TURUNMAAN KAUPUNKI,
KÄYNTISATAMASTRATEGIA

11.5.2010

(Käännös)

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Länsi-Turunmaan satamat ja satamaluokat _____	3
	Satamaluokitus _____	3
	Länsi-Turunmaan satamat _____	4
	Länsi-Turunmaan kunnallisten satamien omistussuhteet _____	4
2.	Kaupungin rooli kaupallisessa satamatoiminnassa _____	5
3.	Satamastrategia 2010–2020 _____	6
	A. Maa-alueet _____	6
	B. Sataman infrastruktuurin ja kiinteistöjen ylläpito, investoinnit _____	6
	C. Satamasopimuksia koskevat periaatteet _____	7
4.	Strategian toteutus _____	7

Liitteet

Kartta Länsi-Turunmaan vieras- ja palvelusatamista sekä vieraslaitureista

Kaupungin omistus-/vuokrasuhteet Länsi-Turunmaan satamissa

1. Länsi-Turunmaan satamat ja satamaluokat

Länsi-Turunmaalla on epäilemättä Suomen kaupungeista eniten satamia vapaa-ajanveneille. Kaupungilla on lukuisia vierassatamia, palvelusatamia, retkisatamia ja vieraslaitureita. Lisäksi kaupungin alueella on useita kotisatamia, joiden kokonaisvenepaikkamäärä on 1 000–2 000. Kaupungin alueen vedet tarjoavat Suomen hienoimmat puitteet venematkailulle, ja veneilykaudella näille vesille kokoontuu tuhansia veneitä eri puolilta Suomea ja ulkomailta.

Länsi-Turunmaan kaupungin ja satamayrittäjien väliset sopimukset vaihtelevat huomattavasti (vastuiden, velvollisuuksien, sopimuksen keston jne. osalta) johtuen siitä, että sopimukset on tehty Länsi-Turunmaan eri kunnissa ennen kuntaliitoksen toteutumista. Kaupunki pitää tärkeänä, että satamia jatkossa kohdellaan mahdollisuuksien mukaan yhtenevin ehdoin. Kaupunki on tämän johdosta päättänyt laatia satamastrategian, jota sovelletaan myöhemmin nykyisiä sopimuksia uusittaessa.

Satamaluokitus

Venesatamat jaetaan Merenkululaitoksen luokituksen mukaisesti kahteen pääluokkaan:

1. Kotisatama
2. Käyntisatama

Kotisatama on satama, jossa veneet pääasiallisesti säilytetään.

Käyntisatamat voidaan jakaa edelleen seitsemään eri luokkaan:

1. Vierassatama
Palveluvarustukseltaan monipuolinen ja korkeatasoinen matkaveneilyä palveleva satama, jossa on vähintään kymmenen vakituista vieraspaikkaa. Sen varustukseen kuuluu ainakin elintarvikkeiden myyntipiste, veneille tarkoitettu polttoainejakelu, juomavesi, talousjätehuolto, käymälä, peseytymistilat ja hätäpuhelin.
2. Palvelusatama
Pääasiassa elintarvike-, polttoaine- tai vesitäydennyksiin tarkoitettu satama. Satamassa voi olla yöpymiseen tarkoitettuja vieraspaikkoja.
3. Vieraslaituri
Kyläsataman tai pääasiassa kalastusta tai matkustaja- tai yhteysliikennettä palvelevan piensataman yhteydessä oleva vierasveneille varattu laituri tai laiturin osa. Voidaan käyttää sataman luonteen mukaan. Satamassa voi olla yöpymiseen tarkoitettuja vieraspaikkoja.
4. Retkisatama
Pääasiassa virkistystarkoituksiin varattu tai yleiseen käyttöön otettu satama luonnonvaraisella alueella. Satama soveltuu joko yöpymiseen tai vain päiväsaikaan tapahtuvaan virkistäytymiseen. Satama voi olla luonnonvaraisessa tilassa tai rakennettu.
5. Turvasatama
Satama, josta voidaan hakea suojaa tai saada ensiapua tai korjausapua.
6. Suojasatama

Satama, jota on mahdollista käyttää kun matkan jatkaminen ei ole enää turvallista.

7. Hätäsatama

Satama, jota saadaan käyttää vain hätätilanteessa (esimerkiksi puolustuslaitoksen satama, teollisuussatama).

(Lähde: Merenkululaitos, Merenkululaitoksen julkaisuja 1/2008, Venesatamien luokitus)

Länsi-Turunmaan satamat

Käyntisatamastrategia käsittelee satamakysymystä matkailullisesta näkökulmasta ja se kattaa sen vuoksi ainoastaan käyntisatamien luokan (kosisatamia ei käsitellä).

Länsi-Turunmaan satamat jaettuna edellä esitetyn luokituksen mukaisiin luokkiin 1–3:

	Vierassatama		Palvelusatama		Vieraslaituri
1.	Airisto Strand	10.	Björkö	16.	Aspö
2.	Iniö, Bruddalsviken	11.	Kirjainen	17.	Björkudda
3.	Iniö, Norrby	12.	Norrskata	18.	Borstö
4.	Keistiö	13.	Nötö, västra	19.	Brunskär
5.	Korpoström	14.	Paraisten Portti	20.	Ekholm
6.	Nauvo Kyrkbacken	15.	Utö	21.	Ernholm
7.	Näsby			22.	Galtby
8.	Parainen Kalkholm			23.	Gullkrona
9.	Verkan			24.	Jurmo
				25.	Kvivlax
				26.	Nauvo, eteläsatama
				27.	Nåtö
				28.	Pensar Syd
				29.	Rumarstrand
				30.	Sattmarkssalmi
				31.	Själö
				32.	Stenskär/Birsskär
				33.	Österskär

(Lähde: Käyntisatamat 2008)

Satamat on merkitty kartalle liitteessä 1.

Näiden lisäksi Länsi-Turunmaalla on lukuisia epävirallisia vieraslaitureita sekä retki- ja luonnonsatamia, joita ei ole käsitelty tässä strategiatyössä.

Länsi-Turunmaan kunnallisten satamien omistussuhteet

Länsi-Turunmaan kaupunki toimii usean Länsi-Turunmaalla sijaitsevan vierassataman vuokranantajana. Lisäksi kaupunki vuokraa joissakin satamissa maan pitkillä sopimuksilla. Satamat, joihin kaupungilla on omistus- tai vuokrasuhde, on listattu liitteeseen 2.

Lisäksi Länsi-Turunmaan kaupungissa on lukuisia eri satamaluokkiin kuuluvia yksityisiä satamia.

2. Kaupungin rooli kaupallisessa satamatoiminnassa

Kaupungin roolina on elinkeinoelämässä yleensäkin perusedellytysten luominen yritystoiminnalle. Lähtökohdan tulee olla sama myös satamatoiminnan kohdalla. Erityisen tärkeää on satamien palveluiden ja niiden oheispalveluiden kehittäminen sekä sesongin pidentäminen.

Mitkä ovat kaupungin prioriteetit?

Kunnan tai kaupungin satamatoiminnan tarkasteluun voivat vaikuttaa eri tekijät. Näitä tekijöitä ovat muiden muassa

- talous
- PR/julkisuus/imago
- muut yhteiskunnalliset vaikutukset
- työpaikat
- rooli palveluiden ylläpitäjänä
- rooli matkailuelinkeinossa
- sosiaalinen funktio.

Yksinkertaisin tapa tarkastella satamatoimintaa on katsoa yksinkertaisesti taloudellisia realiteetteja: tuloja, menoja, pääomakuluja ja mahdollisia muita tekijöitä. Voitolle tai ainakin +/-0-tulokseen pääseminen.

Arviointi vaikeutuu, kun tarkasteluun otetaan PR-arvo ja muut yhteiskunnalliset vaikutukset. Suomen suurimpana saaristokaupunkina satamien voidaan todeta olevan PR-mielessä hyvin tärkeitä Länsi-Turunmaalle. Entisissä kunnissa ja aluetasolla vuosikymmenten aikana tehty työ on antanut Länsi-Turunmaan satamille vahvan sijan Suomen matkailukartalla.

Joillakin satamilla on lisäksi keskeinen asema kylissä ja niillä on sen vuoksi ratkaiseva merkitys paikallisten palveluiden ylläpitämisessä. Satamat toimivat usein myös paitsi veneilijöiden, myös paikallisten asukkaiden ja loma-asukkaiden kokoontumispaikkoina, ja niillä on sen vuoksi tärkeä asema omissa yhteisöissään.

Nämä tekijät tulisi ottaa huomioon ja laskea mukaan taloudellisissa laskelmissa, kun satamatoimintaa hinnoitellaan.

Kaupungin mahdollisuudet tukea satamatoimintaa

Periaatteena on, että kaupunki ei subventoi yritystoimintaa, mutta voi tarjota vastaavanlaisia välillisiä tukitoimintoja kuin tarjotaan muillekin kaupungissa toimiville yrittäjille palveluiden ja kannattavuuden parantamiseksi. Tällaisia tukitoimintoja ovat muun muassa markkinointi, koulutus, yritysneuvonta ja maankäytön suunnittelu.

Yritystoimintana vierassatama vaatii suhteellisen suuria investointeja ja veneilykauden lyhydestä johtuen yrittäjän on vaikea kattaa kaikki tällaiset kustannukset kannattavasti. Kirkonkylien ja kaupunkikeskusten vesi-infrastruktuuri rantarakenteineen palvelee laajempaa aluetta kuin vain vierassatamaa ja mahdollistaa lähes ympärivuotiset palvelut. Tätä infrastruktuuria voidaan näin ollen verrata muuhun kaupungin hallinnoimaan yleishyödylliseen infrastruktuuriin, kuten katuvalaistukseen ja pyöräteihin. Satamatoiminnan turvallisuuden, investointien ja jatkuvuuden turvaamiseksi Länsi-Turunmaan kaupunki haluaa vastata satamien vesi-infrastruktuurista (laitureista, rantarakenteista, poijuista, septityhjennyksestä, laiturin sähkö- ja vesiliittymistä) satamissa, joissa kaupunki on satamayrittäjän vuokranantaja. Jo mainittujen seikkojen lisäksi tätä voidaan perustella

sillä, että kaupungilla on usein yksityisiä yrityksiä paremmat mahdollisuudet saada näihin investointeihin tukirahoitusta.

3. Satamastrategia 2010–2020

Länsi-Turunmaan satamat ovat luonteeltaan erilaisia ja tällä strategialla kaupunki haluaa hyödyntää ja kehittää satamien yksiköllisiä vahvuuksia laadukkaan, monipuolisen ja ympäristöystävällisen tarjonnan luomiseksi venematkailijoille.

A. Maa-alueet

Vierassatamissa, joissa kaupunki omistaa sataman infrastruktuurin, maa-alueita voidaan pitää strategisesti tärkeänä. Kaupungin tulisi pyrkiä pitkällä aikavälillä hankkimaan nämä maa-alueet itselleen.

Kaikkien kaupungin vierassatamien kaavatilanne tulee selvittää ja päivittää. Kaupungin tavoitteena on tällä päivittämistyöllä edistää satamatoimintaa mahdollisuuksien mukaan. Kaavoituksessa tulee aina ottaa huomioon sataman sijainti ja tarpeet.

B. Sataman infrastruktuurin ja kiinteistöjen ylläpito, investoinnit

Satamatoiminnan luonteeseen kuuluu suhteellisen suurten investointien tekeminen toiminnan alkuvaiheessa. Myös ylläpitokustannukset ovat toisinaan suuret. Erittäin olennainen kysymys on, miten nämä kustannukset jaetaan kaupungin eli vuokranantajan ja satamavuokralaisen kesken. Selkeät pelisäännöt helpottavat toiminnan suunnittelua ja itse toimintaa molempien osapuolten kannalta.

Länsi-Turunmaan kaupunki noudattaa satama-alueiden infrastruktuurin ja kiinteistöjen rakentamisen ja ylläpidon suhteen seuraavia periaatteita:

Investoinnit: kaupungin kiinteistöpalvelut / yritys. Jos yritys on halukas investoimaan, sopimukseen tulee kirjata lunastuslauseke.

Olemassa olevien rakennusten ylläpito: kaupungin kiinteistöpalvelut (kustannukset sisältyvät vuokraan)

Laiturit ja rantarakenteet: kuuluvat infrastruktuuriin, varataan talousarviovarat.

Kiinteistöpalveluille ja vuokralaiselle vahvistetaan selkeät vastualueet. Ellei vuokralainen hoida osuuttaan, kaupungilla tulee olla voimakkaat välineet tilanteen korjaamiseen; pahimmassa tapauksessa jopa irtisanomalla. Kaupunki pyrkii kuitenkin aina ensisijaisesti ratkaisemaan konfliktitilanteet keskustelemalla.

C. Satamasopimuksia koskevat periaatteet

Satamasopimusten hankintakriteerit ovat hinnoittelu (50 %) ja soveltuvuus (50 %). Lähtökohtana on kuitenkin, että vähimmäishintana toimivat kaupungin omat kustannukset. Kaupungin kiinteistöpalvelut laskee vähimmäishinnan omakustannusperiaatteen mukaisesti. Rantarakenne ja laiturit jätetään hinnoittelukriteerien ulkopuolelle. Soveltuvuus-kriteerit määritellään erikseen satamakohtaisesti ennen hankintaa ja ne hyväksyy kaupunginhallitus. Vastuu satamayrittäjän soveltuvuuden arvioinnista on kaupungin satamatoiminnan koordinaattoriksi nimittämällä henkilöllä. Kyseinen koordinaattori tekee yhdessä kiinteistöpalveluiden kanssa ratkaisut myös sopimusten jatkamisesta ja irtisanomisesta.

Satamiensa pitkäjänteisen kehittämisen mahdollistamiseksi kaupunki pyrkii aina tekemään vuokralaistensa kanssa 5–12 vuoden vuokrasopimuksen. Kaupungilla on mahdollisuus soveltaa vuokrasopimuksissaan vuoden koeaikaa sekä irtisanomislauseketta.

Satamasopimusten tulee turvata satamien hyvä palvelutaso ja taata riittävät aukioloajat myös sesongin ulkopuolella.

4. Strategian toteutus

Laadukkaan, monipuolisen tarjonnan luomiseksi venematkailijoille kaupungilla tulee olla henkilö, joka koordinoi ja kehittää satamien toimintaa kaupungin strategian mukaisesti. Kaupunki nimeää organisaatiostaan satamakoordinaattorin, joka toimii yhteyshenkilönä satamien suuntaan.

Satamakoordinaattorin tehtävänä on muun muassa

- tukea Länsi-Turunmaan vierassatamia yksilöllisten vahvuuksiensa kehittämisessä
- auttaa löytämään sopivia satamayrittäjiä (tässä yhteydessä soveltuvuutta määriteltäessä otetaan huomioon mm. ammattitaito ja kokemus, referenssit, yrittäjän pitkän aikavälin kehittämissuunnitelmat satamalle ja se, miten ne suhteutuvat kaupungin satamasuunnitelmiin/-strategioihin)
- kehittää kaupungin ja satamien välistä yhteistyötä
- kehittää satamien ja muiden matkailualan yrittäjien välistä yhteistyötä
- tunnistaa kehittämistarpeet ja panna alulle kehittämishankkeita
- auttaa kehittämään satamien toimintaa aktiivisesti
- auttaa kehittämään käyntisatamien ympäristöystävällisyyttä
- auttaa ulkoisen rahoituksen järjestämisessä eri investointitarpeisiin
- osallistua satamien markkinointiin
- koordinoida suurempia tapahtumia, jotka koskevat useampia satamia (esim. Tall Ships Races).